

רפורמה בהכשרה טכנולוגית ומקצועית ועדת תעסוקה 2030

דיתה ברוניצקי

כנס מכון אהרן

24 במאי 2018

רקע: חשיבות ההשכלה הטכנולוגית וההכשרות המקצועיות

- התמיכה הממשלתית ברכישת הון אנושי מקובלת כעיקרון בסיסי בכל העולם המפותח
 - ללא תמיכה ממשלתית, היקף ההשקעה בהון האנושי יהיה נמוך מדי בעיקר בקרב פרטים משכבות חלשות (אצלם כשל השוק חריף יותר)
- הממצא המרכזי בספרות הוא שהתשואה להכשרה מקצועית איכותית (במונחי שנת השכלה) אינה נמוכה מהתשואה להשכלה אקדמית, בעולם ובישראל
- בישראל ההשקעה הממשלתית בפיתוח ההון האנושי לאנשים שאינם פונים לאקדמיה נמוכה במיוחד
 - אי השוויון בכישורי העבודה גבוה מאד (דו"ח ה OECD)
 - שינויים הטכנולוגיים מהירים והעלייה בתוחלת החיים מעלים את הצורך בבהכשרה בכלל ובכישורים בסיסיים בפרט
- למערכת הכשרות מקצועיות וטכנולוגיות איכותיות פוטנציאל לתרום לצמיחה משמעותית בפריזון, קידום אוכלוסיות וצמצום העוני

רקע – החלטת הממשלה

- החלטת ממשלה לקידום ההשכלה הטכנולוגית (טכנאים והנדסאים):
 - מגדילה את היקף התקצוב כתלות בגודל מינימלי של מכללות
 - נוסף שלב טכנאי מתוקצב (שנה), ודרישה להגדרת אקרדיטציה מהכשרה מקצועית לטכנאי
 - המלצה להעצמת מועצת ההנדסאים והטכנאים, בעיקר בצד הפדגוגי והפיקוחי
- החלטת הממשלה היא צעד חשוב בכוון הנכון, המלצות הועדה מרחיבות ומשלימות את החלטת הממשלה

חזון

- **החזון:** שיפור מערכת ההשכלה הטכנולוגית וההכשרה והמקצועית העל תיכונית. זאת כדי להעניק תעסוקה איכותית ומענה לצרכי המשק בידע וכישורים. המערכת תעניק הכוונה וכלים לצעירים בתחילת דרכם המקצועית ולהמשך דרכם לאורך השנים בשוק העבודה המשתנה
- על הממשלה לקחת אחריות לאיכות ותקצוב ההשכלה הטכנולוגית וההכשרה המקצועית
 - התמקדות בעיקר בחציון התחתון של העובדים מחד ובמענה לצרכי המשק מאידך
 - בדומה לכלל פעילות התמיכה בהשקעה בהון אנושי במשק
 - עשוי להשפיע לטובה על המיתוג של ההכשרות המקצועיות/הטכנולוגיות

המלצות

ראייה מתכללת של תחום ההכשרה

- חשוב להבנות ראייה מתכללת של תחום ההכשרה
- הסתכלות אחודה, בשילוב מעסיקים, על כל גופי ההכשרה, הכוללים את האגף להכשרה מקצועית, מה"ט וכן משרד החינוך והמל"ג, זאת לשם:
 - הבטחת פדגוגיה מאוחדת
 - יצירת רצף אקרדיטציה משלב ההכשרה המקצועית, דרך לימודי טכנאים, ועד להנדסאים ומהנדסים מעשיים וכן לימודי הנדסה באקדמיה
 - מניעת כפילויות וחוסר תאום בפעילות ההשכלה טכנולוגית וההכשרה המקצועית
 - עידוד שילוב ההכשרות המקצועיות בתוך המכללות הטכנולוגיות
 - ניצול אופטימלי של תקציב ההצטיידות על פי החלטת הממשלה
 - תכנון ותיקצוב כל מערכת ההכשרות לפני תחילת שנת הלימודים
- יש לבחון את השינויי המבניים הדרושים על מנת לייעל את התיאום בין ההכשרות המקצועיות להשכלה הטכנולוגית

הכוון

- הכוונה המבוססת על נתוני שוק העבודה והכשרה בשיתוף עם המעסיקים הן תנאי הכרחי להצלחת מערכות הכשרה בעולם: לקח מיום עיון
- המועמדים ללימודים יהיו זכאים להכוונה מקצועית מבוססת נתונים
- מערכת ההכוון תכלול נתונים על: הקפי הגיוסים, השכר הצפוי לבוגרים מסיום הלימודים, מסלול ההתקדמות המקצועית, היכן ניתן ללמוד כל מקצוע וסף כניסה נדרש להכשרה
- התמקדות באוכלוסיית הצעירים והמובטלים
- אחריות המשרד בתחום ההכוון:
 - הגדרת הליכי ההכוונה והמיון ללימודים
 - יצירת בסיס הנתונים הכולל
 - הנגשת הנתונים לכלל הציבור
 - פיקוח על ההכוונה הנעשית בגופים המפנים להכשרות ובגופים המכשירים

יעד איכות

- יעד האיכות המוצע למערכת הוא תשואה לשנת לימודים, במונחי שכר של בוגרי ההכשרה, של 6% מעל השכר הצפוי להם ללא הכשרה
 - קריטריון סף שיבטיח כי המערכת תצדיק את המימון הציבורי, ייבדק ע"י יחידת המחקר והאסטרטגיה
- על מנת לתמוך בצמיחת הפריזון, יורחב היקף ההכשרות העומדות ביעד האיכות וישודרגו תשתיות ההכשרה
- תכניות שבהן המוכשרים נשכרים מראש ע"י מעסיקים, כך שניתן לוודא את התשואה ואת הביקושים מראש, תקבלנה עדיפות בתמחור ובהקפים
- יש לספק למעוניינים שנת לימוד מסובסדת אחת לפחות, בעת הכניסה לשוק העבודה המקצועי
 - מובטלים בעלי חסם תעסוקתי זכאים להכשרה המתאימה לצרכי שוק העבודה
 - הרחבת המערכת באופן הדרגתי ותוך בחינה מתמדת של עמידה ביעד האיכות

עידוד תחרות ויתרונות לגודל

- המכללות הטכנולוגיות הן הגופים המרכזיים להשכלה טכנולוגית והכשרה מקצועית
 - מומלץ שהמכללות הטכנולוגיות תספקנה את כל רצף ההכשרות, הכשרת ההנדסאים, הטכנאים ומגוון הכשרות מקצועיות ותתוקצבנה בהתאם לרבות תשתיות הצטיידות
 - עידוד לשילוב בין המכללות האקדמיות והטכנולוגיות, כפי שקיים חלקית היום
- הרחבת המכינות למתן מענה לחוסרים בהון האנושי הכללי – עברית, אנגלית, מתמטיקה, אוריינות מחשב
- עידוד תחרות, ומתן גמישות רבה יותר בקביעת תכניות הלימודים, לגופים שיעמדו בקריטריונים של איכות ניהולית ופדגוגית ותשואה ללימודים
- שילוב מעסיקים בעיצוב תכניות הלימוד ומעורבות בהפעלת התכניות
- חלק מהתשלום לספקי ההכשרה יהיה על בסיס איכות ההשמה של הבוגרים בשוק העבודה

המועצה להשכלה טכנולוגית והכשרה מקצועית (המלט"ם)

- יש להבטיח את איכות המערכת ולתמוך בזרוע העבודה במהלך מימוש הרפורמה
- המועצה להשכלה טכנולוגית ומקצועית (המלט"ם), יכולה לשמש כדירקטוריון לתחום או להישאר בעמדה מייעצת. תפקידיה:
 - ייעוץ ופיקוח נאות על מערכת ההשכלה הגבוהה הטכנולוגית והמקצועית מבחינה מנהלתית ופדגוגית.
 - תחזוק הקשר בין ההכשרה המקצועית והטכנולוגית למגזר העסקי
 - וודוא עדכניות ורלוונטיות ההכשרות בהתאם לצרכי המשק
- ישנם קשיים בהקמת גוף המייצג את כל הגורמים ועדיין פועל ביעילות
 - הרכב המועצה המוצע: נציגי הממשלה, המעסיקים, הגופים המכשירים ונציגי אקדמיה וציבור
 - מומלץ כי במלט"ם יהיה ייצוג שווה למגזר הממשלתי, העסקי ובעלי עניין אחרים

במה לא עסקנו?

• **חינוך לבני הנוער**

- הועדה לא עסקה במשרד החינוך ואינה כוללת המלצות בתחום, אך אנו ממליצים לבחון את התאמת מערכת החינוך מהגיל הרך ועד סיום בית הספר התיכון לדרישות עולם התעסוקה הנוכחי והמשתנה
- הועדה לא התמקדה בנושא הכשרת וחינוך בני נוער, למרות קיום מערכת בתי הספר המקצועיים במסגרת משרד העבודה. יחד עם זאת אנו ממליצים בנושא הנוער כי מערכת הכשרת בני הנוער שמבוססת על חניכות צמודת מפעל או צמודת מפעלים תימשך ותתוגבר.

• **מלגת קיום**

- מענה למילגת קיום במהלך ההכשרה – אנו רואים תחום זה כחלק מטיפול מערכת הרווחה באוכלוסייה החלשה, לצד תכניות שנותנות מענה כדוגמת סטארטר או הכשרות ערב. מומלץ להקים קרן מלגות בשיתוף ממשלה, מעסיקים ופילנטרופיה.

• **הענקת תואר מהנדס מעשי או תואר מתאים אחר**

• **הכשרות שאינן בטיפול משרד העבודה**

תודה